

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΑΕΙ (16/05 – 15/07/2022)

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ : ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΕΛΟΣ ΔΣ, ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

*Τίτλος : «Επιρροή του Απόδημου Ελληνισμού της Αμερικής
στην Εξωτερική Πολιτική των ΗΠΑ»*

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ : ΣΟΦΙΑ ΜΩΡΙΚΗ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ : ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ , ΠΡΕΣΒΥΣ Ε.Τ.

ΜΕΛΟΣ ΔΣ

Ημερομηνία σύνταξης: 07.07.2022

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή
2. Δημόσια διπλωματία και ήπια ισχύς
3. Αμερικανικό πολιτικό σύστημα και εθνικά λόμπι
4. Ελληνικό λόμπι, οργάνωση και μέσα επιρροής
5. Παραδείγματα διαμόρφωσης εξωτερικής πολιτικής
 - A. Εθνικοαπελευθερωτικός Αγώνας της Κύπρου
 - B. Εμπάργκο όπλων μετά την εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο
 - Γ. Μακεδονικό
 - Δ. Σημερινά αιτήματα των Ελλήνων ομογενών
6. Συμπεράσματα
7. Βιβλιογραφία

1. Εισαγωγή

Η Ελλάδα διαχρονικά διατηρεί, με ποικίλους τρόπους, στενούς δεσμούς με τους Έλληνες της διασποράς ανά τον κόσμο. Μία σχέση με χαρακτηριστική δυναμική, η οποία μεταβάλλεται και αποκτά ιδιαίτερα γνωρίσματα ανάλογα με τον εκάστοτε πληθυσμό, τη γεωγραφική απόσταση, τα διαθέσιμα τεχνολογικά μέσα και την πολιτική προσέγγιση της χώρας διαμονής. Ειδικότερα, ως Απόδημος Ελληνισμός ή ελληνική διασπορά χαρακτηρίζεται το σύνολο των εκπατρισμένων Ελλήνων, που μολονότι εγκαταστάθηκε, έστω και με σχετική μονιμότητα σε χώρες ή περιοχές εκτός του εθνικού χώρου, εξακολουθεί να συντηρεί, σε επίπεδο συλλογικό ή και ατομικό, τις υλικές, πολιτιστικές και συναισθηματικές του σχέσεις με τη χώρα της άμεσης ή παλαιότερης καταγωγής του.¹

Η ελληνική διασπορά εκτός συνόρων αποτελεί μία δεύτερη Ελλάδα, με ανθρώπους με ελληνική εθνική συνείδηση που κατέχουν σημαντικές θέσεις στις χώρες εγκατάστασης. Ο απόδημος ελληνισμός λοιπόν, συνεισφέρει αποφασιστικά ως φορέας διάδοσης της πλούσιας ελληνικής ιστορίας, κουλτούρας και πολιτισμού, αλλά και ως φορέας έκφρασης των ελληνικών αιτημάτων και διεκδικήσεων διεθνώς, υψηλής ή χαμηλής πολιτικής. Συγκεκριμένα, βάσει στοιχείων της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού, υπολογίζεται πως 6 εκ. -7 εκ. Έλληνες συγκροτούν μία δεύτερη Ελλάδα εκτός των συνόρων της. Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο αυτό δεν συνυπολογίζεται ο Ελληνισμός της Κύπρου, ο οποίος διατηρεί και ο ίδιος μίαν αξιόλογη διασπορά, κυρίως στο Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ.

Στην παρούσα εργασία θα διερευνηθεί ο ρόλος του ελληνικού λόμπι στις Η.Π.Α., ως χώρα εγκατάστασης με έντονη ελληνική παρουσία ήδη από τα μέσα του 19^{ου} αι. και ως του πιο σημαντικού συμμάχου της χώρας μας, ως μία υπερδύναμη που ανέκαθεν, μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, εμπλέκεται στα της Ελλάδος λόγω της τεράστιας γεωστρατηγικής και γεωπολιτικής σημασίας της χώρας μας. Αφού γίνει μία σύντομη ανάλυση της σημασίας των ομάδων πίεσης – λόμπι, θα διερευνηθούν οι ιδιαίτεροι λόγοι και τα χαρακτηριστικά του αμερικανικού πολιτικού συστήματος που ευνοούν την δράση και εμπέδωση των ομάδων αυτών. Εν συνεχεία, θα αναφερθούν οι κυριότεροι μηχανισμοί πίεσης και η οργάνωση αυτών, καθώς και θα αναλυθούν περιπτώσεις με αξιοσημείωτη συνεισφορά των Ελλήνων των Η.Π.Α. στην επιρροή της αμερικανικής πολιτικής προς όφελος της Ελλάδας.

2. Δημόσια διπλωματία και ήπια ισχύς

Το 2006, οι διακεκριμένοι πολιτικοί επιστήμονες John Mearsheimer και Stephen Walt δημοσίευσαν μία έκθεση σχετικά με το φιλοϊσραηλινό λόμπι στις Η.Π.Α., η οποία έκτοτε σηματοδότησε την απαρχή της ακαδημαϊκής ενασχόλησης με τον επηρεασμό της εξωτερικής πολιτικής από εθνικά συμφέροντα εντός του κράτους. Τα λόμπι αυτά,

¹ Ιωάννης Κ. Χασιώτης, Ό. Κ.-Η. (2006). *Οι Έλληνες στη Διασπορά: 15ος-21ος αι.* Αθήνα: Βουλή των Ελλήνων

ασκώντας ουσιαστικά δημόσια διπλωματία (αλλά και μέσω άλλων διαύλων π.χ. πολιτικών, επιχειρηματικών, κινηματογράφος, τηλεόραση) μπορούν να λειτουργήσουν αποφασιστικά ως εργαλείο άσκησης και προβολής της εξωτερικής πολιτικής των κρατών στο σύγχρονο κόσμο.

Η προβολή της ήπιας ισχύος ενός κράτους, μέσω των μηχανισμών επιρροής, ούτως ώστε να προωθηθούν τα συμφέροντά του και οι πολιτικές του στοχεύσεις και αξιώσεις, αποτελεί πάγια τακτική. Η δραστηριότητα αυτή, ωστόσο, έλαβε συγκεκριμένη υπόσταση, έννοια και ολοκληρωμένη μορφή κατά το δεύτερο ήμισυ του 20^{ου} και 21^ο αιώνα, με τον όρο «λόμπι» να ορίζεται πλέον νομοθετικά και όχι αρνητικά φορτισμένο. Όπως έχει γίνει αντιληπτό, η σύγχρονη παγκοσμιοποίηση έχει αλλάξει άρδην το πεδίο δράσης, τα αιτήματα και τις επιδιώξεις των ομάδων επιρροής, με σημείο αφετηρίας το 1991, καθώς πλέον παρατηρείται ένας παραγκωνισμός των εθνικών διεκδικήσεων από την προώθηση ευρύτερων υπερεθνικών, επιχειρηματικών και οικονομικών συμφερόντων.

3. Αμερικανικό πολιτικό σύστημα

Οι Η.Π.Α. αποτελούν κλασικό παράδειγμα ενός “terra libera”, καθώς δεν προέκυψαν από ένα έθνος αλλά από πολλές εθνικές ομάδες, μειονότητες και εθνότητες σε μία ελεύθερη αχανή γη. Στο πλαίσιο των δημοκρατικών διαδικασιών και της νόμιμης εκπροσώπησης τους δρουν λόμπι εθνικών, και όχι μόνο συμφερόντων, με κυρίαρχα το ισραηλινό, ελληνικό, τουρκικό και αρμένικο.

Η ομοσπονδιακή δομή του αμερικανικού πολιτικού συστήματος και η χαρακτηριστική αποκεντρωμένη πολιτική εξουσία, αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για τους οποίους το αμερικανικό έδαφος, ως terra libera, προσφέρεται σαν πεδίο δράσης των ομάδων επιρροής, και δη των εθνικών ομάδων. Χαρακτηριστική είναι η πεποίθηση πως οι μεγάλες πλουραλιστικές δημοκρατίες, όπως οι Η.Π.Α., εμποδώνουν τη δημοκρατία μέσα από την καλλιέργεια της αξίας της συμμετοχής των ομάδων πίεσης και των κοινωνικών ομάδων εκπροσώπησης, εκφρασμένη ήδη από την εποχή των Jefferson και Madison. Μάλιστα, με το Lobbying Disclosure Act του 1995 η δράση των λόμπι αναγνωρίζεται νομοθετικά, τίθεται σε ένα κανονιστικό πλαίσιο με τη δημιουργία μητρώου διαφάνειας, με την στόχευση πως αυτό «θα αυξήσει την δημόσια εμπιστοσύνη στην ακεραιότητα της κυβέρνησης».

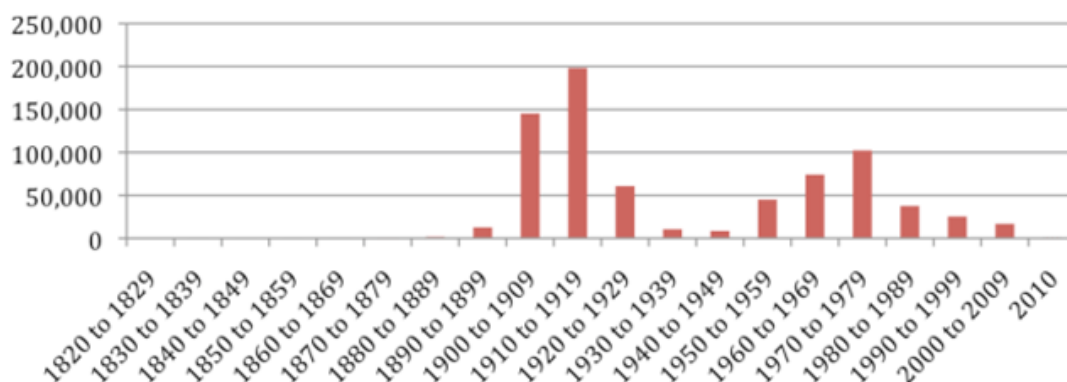
Εξάλλου, οι Η.Π.Α. αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα χώρας υποδοχής μεταναστών η οποία, σε αντίθεση με τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης, δεν επιδιώκουν την πλήρη αφομοίωση των μεταναστευτικών ροών στην κοινωνία και πολιτική, αλλά διατηρούν σε μεγάλο βαθμό την διακριτή εθνική τους ταυτότητα και συνείδηση. Επομένως, είτε δρώντας υπό την καθοδήγηση και τη στήριξη των χωρών προέλευσης, είτε πολλές φορές με δική τους οργανωτική πρωτοβουλία, οι εθνικές ομάδες πίεσης συμβάλλουν αποφασιστικά στην προώθηση πολιτικών προς όφελος των χωρών τους, στην πώληση στρατιωτικού υλικού, την ψήφιση νόμων και την έκδοση αποφάσεων. Στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, οι ομάδες αυτές ανταγωνίζονται πολλές φορές μεταξύ τους, π.χ. τουρκικό έναντι του ελληνικού και του αρμένικου λόμπι, αλλά και

έναντι της Ουάσιγκτον, όπου συχνά, λόγω του συστήματος των checks and balances που αποτελεί βάση της λήψης αποφάσεων στο αμερικανικό πολιτικό σύστημα, τα διάφορα όργανα διαφωνούν επί μίας σειράς σημαντικών θεμάτων (Κογκρέσο, State Department, Λευκός Οίκος, Επιτροπή Εξωτερικών της Γερουσίας, National Security Council).

4. Ελληνικό λόμπι, οργάνωση και μέσα επιρροής

Εάν και η ελληνική παρουσία στις Η.Π.Α. χρονολογείται από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα, το πρώτο μαζικό κύμα μετανάστευσης έγινε αισθητό στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, στο πλαίσιο της γενικότερης μετακίνησης εργατικού δυναμικού από την Ευρώπη στην Αμερική. Το δεύτερο μαζικό κύμα καταγράφεται μεταξύ 1965 και 1980, με τους Έλληνες απόδημους να εγκαθίστανται και να δημιουργούν αξιοσημείωτες κοινότητες κυρίως στη Νέα Υόρκη, και ιδιαίτερα στην Αστόρια, το Σικάγο, τη Βοστώνη, το Λος Άντζελες και το Σαν Φρανσίσκο. Βάσει στοιχείων της Γενικής Γραμματείας Αποδήμου Ελληνισμού, και σύμφωνα με την απογραφή του 2010, ποσοστό 61% της ελληνικής διασποράς καταγράφεται στις Η.Π.Α., με τους ελληνικής καταγωγής αποδήμους να αριθμούν περί τους 3.000.000 πολίτες. Γενικά, καίτοι πολλοί από τους πρώτους μετανάστες απασχολούνται σε δευτερεύουσες εργασίες, σήμερα πολλοί από αυτούς παρουσιάζουν υψηλά επίπεδα μόρφωσης και υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα στην αμερικανική κοινωνία, ενώ πολλοί εμπλέκονται σε υψηλές δημόσιες θέσεις και κατέχουν πολιτικά αξιώματα.

Number of people from Greece obtaining legal permanent resident status 1820-2010

2

² (Alexiou, 2013)

Εκατοντάδες τοπικές, θρησκευτικές και επαγγελματικές οργανώσεις δραστηριοποιούνται στις Η.Π.Α. με σκοπό την προώθηση των εθνικών θεμάτων, την ενίσχυση των σχέσεων Ελλάδας – Η.Π.Α., τη διατήρηση της ελληνικής ταυτότητας και τη διάδοση του ελληνικού πολιτισμού και ιστορίας.

Η σημαντικότερη εξ αυτών, είναι η **Αμερικανο- Ελληνική Εκπαιδευτική Προοδευτική Οργάνωση (ΑΗΕΡΑ)**, με παραρτήματα σε όλες τις Πολιτείες των Η.Π.Α., η οποία από το 1922 πέραν του τεράστιου εκπαιδευτικού και φιλανθρωπικού έργου που προσφέρει, δρα πάντοτε με ενάργεια στα ζητήματα αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής προς όφελος των ελληνικών θέσεων. Μάλιστα, από το 2006, μέλη της ΑΗΕΡΑ συζητούν επισήμως και διαβουλεύονται σε ετήσια βάση με τους αντιπροσώπους του Κογκρέσου στο Καπιτώλιο, φέρνοντας στο προσκήνιο ζητήματα μείζονος σημασίας για την ελληνική εξωτερική πολιτική. Σημειωτέον ότι η οργάνωση κατέχει πλέον αντιπροσωπείες σε όλη την Δυτική Ευρώπη, που συμβάλλουν και αυτές στην εκπλήρωση των οργανωτικών τους στόχων.

Αποφασιστική στον επηρεασμό της εξωτερικής πολιτικής των Η.Π.Α. από τους Έλληνες απόδημους, είναι η δράση του **Κογκρέσου για Ελληνικά Θέματα (Congressional Caucus on Hellenic Issues)**, το οποίο συγκροτήθηκε το 1995 από την βουλευτή Carolyn Maloney και τον Μάικλ Μπιλιράκη, και σήμερα διοικείται από την ίδια και τον υιό του, βουλευτή Γκας Μπιλιράκη. Τα θέματα στα οποία εστιάζει η Ομάδα αυτή ισχυρών ελληνοαμερικανών και φιλελλήνων εντός του Κογκρέσου, είναι η ευνοϊκή για τη χώρα μας επίλυση του Κυπριακού, τις σχέσεις των Η.Π.Α. με την Βόρεια Μακεδονία, το καθεστώς του Οικουμενικού Πατριαρχείου και τις εξελίξεις στο Αιγαίο.

Η **Ελληνική Ορθόδοξη Αρχιεπισκοπή Αμερικής**, διαδραμάτισε επίσης καταλυτικό ρόλο πολιτικά και διπλωματικά, για την ανάδειξη των θεμάτων ελληνικού ενδιαφέροντος. Αποφασιστική αποδεικνύεται η κινητοποίηση του μακαριστού Αρχιεπισκόπου Ιακώβου σε περιόδους κατά τις οποίες διακυβεύονταν ζωτικά συμφέροντα της Ελλάδας, αναφορικά με τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, το Κυπριακό ή και το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η επιτυχής επίσκεψή του το 1983 στον Υπουργό Εξωτερικών George Shultz για να τον πείσει να καταδικάσει τη μονομερή ανακήρυξη του ψευδοκράτους της «Τουρκικής Δημοκρατίας Βορείου Κύπρου». Ωστόσο, μετά το θάνατό του, οι δυνατότητες άσκησης διπλωματικών και πολιτικών πιέσεων από την Αρχιεπισκοπή έχουν ατονήσει.

Το **Ελληνο-Αμερικανικό Ινστιτούτο (American Hellenic Institute/ ΑΗΙ)**, από την ίδρυσή του αμέσως μετά την τουρκική εισβολή και κατοχή του βόρειου τμήματος της Κύπρου το 1974, με πρωτοβουλία του Ευγενίου Ρωσσίδα, τότε Υφυπουργού Οικονομικών των Η.Π.Α., , δρα αποτελεσματικά ως ένα κέντρο διαμόρφωσης θέσεων σε θέματα εξωτερικής πολιτικής για την ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ των Η.Π.Α., της Ελλάδας, της Κύπρου και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Διοργανώνει σε τακτική βάση συνέδρια και εκδηλώσεις, εκδίδει ανακοινώσεις και απευθύνει επιστολές προς μέλη του αμερικανικού Κογκρέσου. Επίσης, πέραν του τομέα της εξωτερικής πολιτικής, προωθεί την διάδοση της ελληνικής συνείδησης μεταξύ των ομογενών, χρηματοδοτώντας ανταλλαγές σπουδαστών μεταξύ Ελλάδας- Η.Π.Α., ενώ παράλληλα έλαβε αποφασιστικές πρωτοβουλίες για τη στήριξη της Ελλάδας κατά την περίοδο της

οικονομικής κρίσης, καθώς και συνέβαλε στη βελτίωση της εικόνας της χώρας στο διεθνή τύπο.

Πέραν της δράσης των συγκροτημένων αυτών οργανώσεων στο πλαίσιο της ευρύτερης εθνικής ομάδας πίεσης, ξεχωρίζουν ορισμένες προσωπικότητες, Έλληνες της διασποράς, οι οποίοι άσκησαν επιρροή στη λήψη αποφάσεων εξωτερικής πολιτικής ως πολιτικοί. Συγκεκριμένα, ο Πολ Σαρμπάνης, ο πρώτος ελληνοαμερικανός γερουσιαστής, ο Μάικλ Δουκάκης, υποψήφιος Πρόεδρος των Η.Π.Α. στις εκλογές του 1988, ο Μάικλ Μπιλιράκης και ο Τζον Μπραδήμας, αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα. Σήμερα, ο Γκας Μπιλιράκης, η Carolyn Maloney, η Νικόλ Μαλλιωτάκη και ο Κρις Παππός συμπεριλαμβάνονται μεταξύ των πολιτικών των Η.Π.Α. που ξεχωρίζουν για την ανάληψη πρωτοβουλιών προς όφελος των εθνικών συμφερόντων. Πρέπει να σημειωθεί ότι χάρις στην ενημέρωση αυτών και της Αθήνας, ο σημερινός Πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών Σχέσεων της Γερουσίας Γερουσιαστής Μενέντεξ έχει υιοθετήσει πλήρως τις ελληνικές θέσεις.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε πως οι ανωτέρω οργανισμοί δε χρηματοδοτούνται ή οργανώνονται επισήμως με πρωτοβουλία του ελληνικού κράτους και των ελληνικών ή κυπριακών κυβερνήσεων αλλά αποτελούν έμπρακτη έκφραση της εθνικής συνείδησης και μέριμνας των Ελλήνων της Αμερικής για την ευόδωση της πορείας των δύο κρατών του Ελληνισμού. Φυσικά, είναι αυτονόητη και εύλογη η σιωπηρή χρηματική υποστήριξη του ελληνικού λόμπι από εξέχοντες ομογενείς επιχειρηματίες σε εθνικούς σκοπούς και δράσεις. Επιπλέον, πέραν των οργανωμένων συλλογικοτήτων που αναφέρθηκαν παραπάνω, που αποτελούν τους βασικούς παράγοντες πίεσης της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής, υφίσταται πλήθος άλλων πρωτοβουλιών με στόχο τη διάδοση του ελληνικού πολιτισμού και του ελληνικού στοιχείου μεταξύ των Ελλήνων της Αμερικής.

5. Παραδείγματα διαμόρφωσης εξωτερικής πολιτικής

A. Εθνικοαπελευθερωτικός Αγώνας Κύπρου

Ήδη από την 1η Απριλίου 1955, με την έναρξη του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα και τον ανταρτοπόλεμο, με πρωταγωνίστρια την ΕΟΚΑ, και τις απαρχές του αιτήματος αυτοδιάθεσης της Κύπρου, οι Έλληνες της Αμερικής καθώς και οι αντίστοιχοι θρησκευτικοί και εκπαιδευτικοί οργανισμοί και σχολεία έδειξαν ότι κατείχαν συνείδηση της Κύπρου ως ελληνικής, ως αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής κληρονομιάς. Στόχος τους, στο πλαίσιο της άσκησης πίεσης στα αμερικανικά όργανα λήψης αποφάσεων, ήταν να προωθήσουν την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Σε τηλεγραφήματά τους χαρακτηριστικά ανέφεραν την πολυπόθητη Ένωση ως «ιερό εθνικό αγώνα των αδελφών μας Κυπριωτών» εκφράζοντας την υποστήριξη και την αλληλεγγύη τους. Ωστόσο, εντέχνως απέκρυπταν συχνά τις εθνικές αυτές βλέψεις για Ένωση στις διαβουλεύσεις τους με τους policymakers στην Αμερική, προβάλλοντας την ανάγκη στήριξης της αυτοδιάθεσης των Κυπριωτών σε κάθε περίπτωση. Εξάλλου, το αίτημα αυτό εμφορούνταν από τη γενικότερη τάση της εποχής ενάντια στην αποικιοκρατία, με τις Η.Π.Α. ιδίως να πρωτοστατούν.

Την περίοδο εκείνη, εμφανίστηκε πληθώρα αφιερωμάτων στον αμερικανικό τύπο για τον Ελληνοκυπριακό Αγώνα και έγιναν συγκροτημένες προσπάθειες προσέγγισης του Κογκρέσου, κυρίως από την ΑΗΕΡΑ, ούτως ώστε οι Η.Π.Α. να τοποθετηθούν στο ζήτημα αυτό μεγάλου εθνικού ενδιαφέροντος για του Έλληνες. Χαρακτηριστικά, μόλις τρεις ημέρες μετά την έναρξη του ενόπλου αγώνα, η εφημερίδα Atlantis δημοσίευσε μια ανακοίνωση της ΑΗΕΡΑ: «η πλειοψηφία στο Κογκρέσο έχει ήδη ταχθεί υπέρ του δικαιωμάτων των Κυπριωτών για αυτοδιάθεση. Αυτό επετεύχθη μέσω επιμόρφωσης και αξιολόγησης της κατάστασης στην Κύπρο από μέλη της ΑΗΕΡΑ κατά τη διάρκεια δείπνων, δημόσιων και ιδιωτικών συνεδριάσεων». Στο πλαίσιο των προσπαθειών αυτών, συγκροτήθηκε, με χρηματοδότηση της ΑΗΕΡΑ, η Justice for Cyprus Committee, με μέλη, πέραν των Ελλήνων και πολλούς φιλέλληνες Αμερικανούς νομοθέτες και τοπικούς πολιτευτές. Ωστόσο, οι Η.Π.Α. δεν προέβησαν σε κάποια ενέργεια προς όφελος των ελληνικών συμφερόντων, ούτε τοποθετήθηκαν ενεργά. Η αδράνεια αυτή και η πρόδηλη αδυναμία του Κογκρέσου σχετίζεται άμεσα με την «αυτοκρατορική περίοδο» που διάνυαν εκείνο το διάστημα οι Η.Π.Α., με τον Πρόεδρο Αϊζενχάουερ, απρόθυμος να εμπλακεί ενεργά, να έχει συγκεντρώσει αυξημένες αρμοδιότητες για ανάλογες αποφάσεις. Εξ άλλου οι στρατηγικές συμμαχικές σχέσεις των ΗΠΑ με το Ηνωμένο Βασίλειο διεδραμάτισαν ανασχετικό ρόλο για την ανάληψη δυναμικότερης στάσης εν προκειμένω. Σε κάθε περίπτωση, αυτό που καταφάνηκε ήδη από εκείνη την περίοδο, ήταν η πεποίθηση των Ελληνοαμερικανών για την ‘ελληνικότητα’ της Κύπρου.

B. Εμπάργκο όπλων στην Τουρκία

Από τη δεκαετία του '60 οι ΗΠΑ επρόκειτο να διαδραματίσουν πιο έντονο ρόλο στα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής της Ελλάδας, με την καταλυτική επίδραση του ελληνικού λόμπι. Η εισβολή της Τουρκίας και η κατοχή του βορείου τμήματος της Κύπρου το 1974 συνέπεσε με μία περίοδο όπου στην Αμερική είχε δημιουργηθεί κενό ισχύος λόγω της πολύκροτης καθαίρεσης (impeachment) έναντι του Προέδρου Νίξον, πυροδοτούμενη από το Σκάνδαλο Watergate. Ωστόσο, είχε ως αποτέλεσμα τη λήξη της ‘αυτοκρατορικής προεδρίας’ στις Η.Π.Α. και την περιστολή των αρμοδιοτήτων της Προεδρίας. Πολλαπλές πιέσεις προς τη Γερουσία και τη Βουλή των Αντιπροσώπων, καθώς και προς τον νέο Πρόεδρο Λύντον Τζόνσον, δημιούργησαν εν τέλει ένα ισχυρότατο σύστημα επιρροής που οδήγησε στην επιβολή εμπάργκο όπλων στην Τουρκία, με απόφαση του Κογκρέσου το 1975.

Στη συντονισμένη αυτή προσπάθεια, ο ρόλος του Eugene Rossides, κυπριακής καταγωγής Αμερικανό και Υφυπουργό Οικονομικών, ήταν καταλυτικής σημασίας. Ο ίδιος μέσω του λόμπι AHI-PAC έδρασε αποφασιστικά καταδεικνύοντας την αναγκαιότητα της διακοπής στρατιωτική βοήθειας προς την Τουρκία και την επιβολή του εμπάργκο ως ποινή λόγω της χρήσης αμερικανικών όπλων σε στρατιωτικές επιχειρήσεις εκτός της δικαιοδοσίας του ΝΑΤΟ, καθώς και γιατί τα αμερικανικά όπλα, βάσει Συντάγματος, χορηγούνται μονάχα για αμυντικούς σκοπούς.

Η Αρχιεπισκοπή επίσης, έδρασε δυναμικά, συγκροτώντας ακόμη και δικό της οργανισμό ανάλογο της ΑΗΙ-PAC, τον UHAC. Οι οργανώσεις αυτές ουσιαστικά αποτέλεσαν το σύνδεσμο μεταξύ της ΑΗΕΡΑ, της Αρχιεπισκοπής Βορείου Αμερικής

και των ποικίλων αυτόνομων πρωτοβουλιών και δράσεων, όπως διαδηλώσεις στην Ατλάντα και το Σικάγο υπέρ της Ένωσης και αποστολή επιστολών σε μέλη του Κογκρέσου και της Προεδρίας, εκτός του πλαισίου των παραδοσιακών πρωτοβουλιών χρηματοδοτούμενων από την ΑΗΕΡΑ και την Ιερά Αρχιεπισκοπή.

Η πολιτική αυτή των Η.Π.Α., πέραν ότι κατέδειξε αδιαμφισβήτητα την επιρροή που μπορεί να ασκήσει μία εθνική ελίτ στο σύστημα λήψης αποφάσεων, αποδείχθηκε ιδιαίτερα αποτελεσματική προς όφελος της Ελλάδας. Το εμπάργκο όπλων και η διακοπή αμερικανικής βοήθειας επιδείνωσε σημαντικά την τουρκική οικονομία σε μία περίοδο τόσο εκτεταμένης στρατιωτικής κινητοποίησης και έτσι συνέβαλε εμμέσως στην εκδήλωση του πραξικοπήματος των Στρατηγών της 12^{ης} Σεπτεμβρίου 1980 υπό τον Κενάν Εβρέν.

Το εμπάργκο ήρθη από το ελληνικό λόμπι της Ουάσιγκτον το 1978 γιατί τούτο ζητήθηκε από την ελληνική κυβέρνηση καθώς οι κυβερνήσεις Ελλάδος και Κύπρου πίστευαν πολύ περισσότερο στα ψηφίσματα του ΟΗΕ και στις αποφάσεις των οργάνων τους, στις διαμεσολαβητικές προσπάθειες αμερικανών και ευρωπαϊών αξιωματούχων, στις συνομιλίες μεταξύ Γλαύκου Κληρίδη και Ραούφ Ντανκτάς. Σημειωτέον ότι η επιτυχής και αποτελεσματικής δράση του ελληνικού λόμπι είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αντίστοιχου τουρκικού λόμπι, όχι όμως με την έννοια της εθνικής πληθυσμιακής εκπροσώπησης, αλλά περισσότερο ως ένα επαγγελματικό λόμπι.

Γ. Μακεδονικό

Έντονη και αποτελεσματική αποδείχθηκε εκ νέου η αντίδραση και τα αντανακλαστικά του ελληνικού λόμπι λίγα χρόνια αργότερα. Τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας μετά το πέρας του Ψυχρού Πολέμου είχε ως παράπλευρη συνέπεια την δημιουργία του ζητήματος της ονοματοδοσίας της “Ομόσπονδης Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας”, με την ηγεσία της οποίας να διεκδικεί την χρήση της ονομασίας “Μακεδονία”. Η διεκδίκηση αυτή ως εικώς συνάντησε την άμεση σφοδρή αντίθεση της Ελλάδας, η οποία απάντησε με εμπορικό εμπάργκο. Όταν στις 9 Φεβρουαρίου 1994, ο Πρόεδρος Κλίντον ανακοίνωσε την επίσημη αναγνώριση της Μακεδονίας, οι Έλληνες ομογενείς αντέδρασαν με οργανωμένη εκστρατεία ενάντια σε αυτή την πολιτική απόφαση. Ο Πρόεδρος εν τέλει, αναγκάστηκε να υποκύψει στις πιέσεις και απέσυρε τις διπλωματικές σχέσεις έως ότου καμφθούν οι ενστάσεις της Ελλάδας, με την αποστολή ειδικού διαμεσολαβητή.

Δ. Σημερινά αιτήματα των Ελλήνων ομογενών

Παρακολουθώντας την τουρκική προκλητικότητα, η οποία έχει ενταθεί ανησυχητικά το τελευταίο διάστημα, η Ελληνική ομογένεια στις Η.Π.Α. δε θα μπορούσε παρά να εκφράσει την αντίθεσή της στην πώληση μαχητικών αεροσκαφών F-16 και κιτ εκσυγχρονισμού στην Τουρκία, όπως υποστήριξε ο Πρόεδρος Μπάιντεν. Οι βουλευτές Κρις Παππός, Γκας Μπιλιράκης και Carolyn Maloney, με τη στήριξη 38 ακόμη μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων, κοινοποίησαν επιστολή προς τον Antony Blinken εκφράζοντας την αντίθεσή τους. Συγκεκριμένα αναφέρουν: «Συμμεριζόμαστε το στόχο για μία Τουρκία με ρίζες στη Δύση, αλλά δεν θα επιτύχουμε

αυτόν το στόχο εάν η κυβέρνηση Ερντογάν διαφεύγει να λογοδοτήσει για την παράβαση του Αμερικάνικου Δικαίου και των προτύπων του ΝΑΤΟ». Και οι τρεις τονίζουν την προκλητικότητα της τουρκικής πολιτικής, με παραβιάσεις της κυριαρχίας ενός πιστού συμμάχου του ΝΑΤΟ, την Ελλάδα, προκαλώντας αστάθεια στην περιοχή. Μάλιστα, χαρακτηριστική είναι η διακομματική τροπολογία που κατατέθηκε στο Κογκρέσο μόλις την ημέρα συγγραφής της παρούσας εργασίας, η οποία θέτει σημαντικά εμπόδια στη δεδηλωμένη αυτή πρόθεση του Προέδρου.

Αντίστοιχα, ένα χρόνο πριν, τα ίδια πολιτικά πρόσωπα, με τη στήριξη 16 ακόμη Βουλευτών, απηύθυναν έκκληση προς τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Αντόνιο Γκουτέρες αναφορικά με τις τουρκικές ενέργειες για ‘άνοιγμα’ των Βαρωσίων. Συγκεκριμένα, τον προτρέπουν να διεκδικήσει σθεναρά την εξουσία των ΗΕ να διαχειριστούν και να εμποδίσουν την επανεγκατάσταση στα Βαρώσια, βάσει του Ψηφίσματος 550 των ΗΕ, καθώς και να επιβάλει αντίστοιχες ποινές στις τουρκικές και τουρκοκυπριακές προκλήσεις.

6. Συμπεράσματα

Καταληκτικά, η ύπαρξη μίας ‘δεύτερης Ελλάδας’ εκτός των ελληνικών συνόρων, παρά τη συναισθηματικά φορτισμένη έννοια, μπορεί σίγουρα, ορθολογικά, να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο για τις εθνικές διεκδικήσεις και αιτήματα, την προάσπιση των ζωτικών συμφερόντων και την αναβάθμιση της χώρας στη διεθνή πολιτική σκηνή.

Εννοείται ότι η επιρροή του ελληνικού λόμπι για να συντηρηθεί και να αυξηθεί απαιτείται μία συνεχής ηθική ενίσχυση εκ μέρους της Μητέρας-Πατρίδας μέσω των εκεί Πρέσβειας και Προξενικών Αρχών αλλά και η συνεχής ενημέρωση και παροχή των απαραίτητων πληροφοριών, θέσεων και στοιχείων προς αξιοποίηση εκ μέρους του.

Εάν και η φήμη του ελληνικού λόμπι στην Ουάσινγκτον δείχνει να συντηρείται, παρατηρείται τα τελευταία χρόνια μία γενικότερη αποδέσμευση των συμφερόντων των ομάδων από το εθνικό στοιχείο, και πλέον εστιάζουν στη διεκδίκηση υπερεθνικών, επιχειρηματικών και οικονομικών συμφερόντων. Χαρακτηριστικό είναι το άρθρο του Christopher Hitchens στο Journal Odyssey το 1995, όπου παρουσιάζει τη θεωρητική δύναμη και πρακτική αδυναμία του ελληνοαμερικανικού λόμπι να επηρεάσει πλέον τις πολιτικές αποφάσεις, θεωρώντας πως οι δράσεις του έχουν μετατραπεί σε αυτοσκοπό.

Ωστόσο, οι ηχηρές αντιδράσεις των σημερινών εκλεγμένων πολιτικών της ομογένειας και η πλέον συγκροτημένη και στοχευμένη πολιτική της Αθήνας, σημείωσαν σημαντικές επιτυχίες στην διαμόρφωση των επισήμων θέσεων των ΗΠΑ, αποτελώντας έτσι απόδειξη πώς η ελληνική διασπορά στην Αμερική μπορεί ακόμη να αποφέρει πολιτικά οφέλη για τη χώρα μας τόσο στον χώρο της εξωτερικής πολιτικής, αλλά και στην περαιτέρω προώθηση των διμερών σχέσεων γενικότερα.

7. Βιβλιογραφία

- (n.d.). Retrieved from <https://www.mfa.gr/usa/en/greece/greece-and-the-usa/cultural-relations-and-greek-community.html?page=2>
- AHEPA. (n.d.). Retrieved from Public Policy: <https://ahepa.org/programs/publicpolicy/>
- AHEPA. (n.d.). Retrieved from Public Policy: <https://ahepa.org/programs/publicpolicy/>
- Alexiou, N. (2013, January). *Hellenic American Project*. Retrieved from Greek Immigration in the USA: A Historical Overview: <https://hapsoc.org/greek-immigration-in-the-united-states-a-historical-overview/>
- American Hellenic Institute. (n.d.). Retrieved from <http://www.aheworld.org/who-we-are>
- Bahcheli, T., Couloumbis, T. A., & Patricia Carley. (1997). *Greek Turkish Relations and U.S. Foreign Policy*. Washington : US Institute of Peace .
- Congressional Caucus on Hellenic Issues . (n.d.). Retrieved from Rep. Carolyn B. Maloney: <https://maloney.house.gov/issues/foreign-affairs/congressional-caucus-on-hellenic-issues-0>
- Cultural Relations and Greek Community . (n.d.). Retrieved from Hellenic Republic- Greece and the USA: <https://www.mfa.gr/usa/en/greece/greece-and-the-usa/cultural-relations-and-greek-community.html?page=2>
- George, K. (2006, June). Greeks of the Diaspora: Modernizers or an obstacle to progress? *International Journal on World Peace*, pp. 49-70.
- Greek American Leaders Lobby over 50 key US Policymakers. (2012). *Neomagazine*.
- Jurgens, J. (n.d.). *Greek Americans* . Retrieved from Countries and their Cultures : <https://www.everyculture.com/multi/Du-Ha/Greek-Americans.html>
- Maloney, Bilirakis, Pappas, *Hellenic Caucus Urge Secretary General Guterres to Take Further Actions on Varosha* . (n.d.). Retrieved from Rep. Carolyn B. Maloney: <https://maloney.house.gov/media-center/press-releases/maloney-bilirakis-pappas-hellenic-caucus-urge-secretary-general-guterres>
- Paul, D. M., & Anderson, R. (2009). *Ethnic Lobbies & US Foreign Policy*. Lynne Rienner.
- Representatives, U. H. (1995, December 19). Lobbying Disclosure Act.
- AHEPA. (2018, May 22). Retrieved from Greek Americans Bring Policy Priorities to Capitol Hill : <https://ahepa.org/greek-americans-bring-policy-priorities-to-capitol-hill/>
- Γενική Γραμματεία Αποδήμου Ελληνισμού . (n.d.). Retrieved from Γενικά Στοιχεία Διασποράς : <https://web.archive.org/web/20041012210955/http://www.ggae.gr/gabroad/organosi.el.asp>
- Κιτρορέφ, Α. (2003). Ο ρόλος του Ελληνο-Αμερικανικού Λόμπι στην Εξωτερική Πολιτική των ΗΠΑ . In *Σύγχρονη Ελληνική Εξωτερική Πολιτική: Μία Συνολική Προσέγγιση* (pp. 395-420). Αθήνα.

Κιτροέφ, Α., & Κωνσταντινίδης, Σ. (n.d.). *The Greek-Americans and US Foreign Policy since 1950*. Etudes Helleniques.

Παπασωτηρίου, Χ. (2000). *Διασπορά και εθνική στρατηγική*. Ελληνικά Γράμματα.

Χαράλαμπος, Π. (2003). *Αμερικανικό πολιτικό σύστημα και εξωτερική πολιτική: 1945-2002*. Αθήνα: Ποιότητα.

Χασιώτης, Ι. Κ., Κατσιαρίδη-Hering, Ό., & Αμπατζή, Ε. Α. (2006). *Οι Έλληνες στη Διασπορά: 15ος-21ος αι.* Αθήνα: Βουλή των Ελλήνων.